

A Műtárgyfelügyeleti Iroda 2007. évi munkája

A megelőző évhez hasonlóan 2007-ban is eredményes időszakot zárhatott a Hivatal műtárgyfelügyelete. A Műtárgyfelügyeleti Irodát szerencsés módon elkerülték a nagyobb szervezeti és egyéb gyökeres változások, így a megelőző egy-két év alatt kialakult, és bejáratott gyakorlatnak megfelelően rendezett körülmények között dolgozhattunk.

A folyamatos napi **hatósági és hivatali ügyeink** (védetté nyilvánítás, megszüntetés, kiviteli engedélyezés, állami elővásárlás, felügyelet-szemlék, nyilvántartási munka stb.) 2007-ben is növekvő számokat és munkát mutatottak, az előző évhez képest az iktatásunk ugyan csak 10 %-kal több ügyet rögzített (összesen mintegy 5.000-et), de a munkából az év nagyobb részében – betegség miatt – távollevő munkatárs ügyeit is átvéve a munkatársak leterheltsége átlagosan 30 %-kal nőtt. Ezt a munkát igyekeztünk a korábbi tapasztalatok nyomán magasabb színvonalon, szak- és jogszerűbben végezni.

A napi munkában a határidők folyamatos megtartása mellett a legfontosabb eredménynek **védettség tárgyakkal** folyamatosan végzett **műtárgyfelügyeleti tevékenységet** tartjuk. 2007-ben a műtárgyfelügyelők a védettségek felülvizsgálata érdekében a napi munkában előkerülő ügyeken túl összesen 152 helyszíni ellenőrzést tartottak, ahol 1447 tárgyat tekintettek meg. Emellett a folyamatban levő ügyekben is szükség volt helyszíni szemlék szervezésére, így az új védéseinknél az eljárásunk rendes elemeként, vagy az év majd 300 művészeti és könyvárverésén tízezres nagyságrendben felkínált tárgyanyagban összesen 43 esetben több mint 200 védett tárggyal kapcsolatban is kellett intézkednünk. A védettség mellett a műtárgyak **kiviteli engedélyezése** is fontos munkaterületünk, itt is magukért beszélnek a számok: összesen 824 db engedélyt adtunk ki, ebből 616 (75%) végleges és 208 (25%) ideiglenes engedély volt.

A védett műtárgyak adás-vétele esetén érvényesíthető **állami elővásárlási** jog révén 2007-ben négy múzeum és közintézmény számára összesen öt egyedileg védett műtárgyat tudtunk megszerezni. Ez – bár az éves költségvetésben erre már nem volt keret – a gyakorlatban (a maradványképzési kötelezettség miatt) az előző (2006.) évi keret és egy rendkívüli elnöki juttatás felhasználását jelentette, összesen 6.796.350 Ft értékben.

Ugyancsak fontos eredménynek kell elkönyvelnünk a **Kulturális Javak Bizottságának** (KJB) a folyamatos és magas színvonalú munkáját. A 2006 tavaszán megalakult hétagú tanácsadó testület képviselve a tudományos, közgyűjteményi és műkereskedelmi szempontokat komoly hozadékkal járt. A KJB ezúttal is minden egyes új védelem ügyét megtárgyalta, s a mintegy 120 megtárgyalt ügyből – a 2006-os 30 %-hoz képest – már csak 10%-ban találta az ügyeket nem kellően előkészítettnek. Ez egyértelmű siker, hiszen így határozottan állíthatjuk, hogy a szakvéleményező közgyűjtemények és az ügyeket kézben tartó Műtárgyfelügyeleti Iroda jelentős előrelépést tett a védelem körülményeként és alaposabb előkészítésével. Bizonyára ennek is köszönhető, hogy az újonnan kimondott védelemeket kevesebb kritika érte, a közvélemény, a műkereskedelem, a műgyűjtők és más érintettek is elfogadóbbak lettek, és a fellebbezések száma is jelentősen csökkent.

A műtárgyfelügyeleti munkánk legfiatalabb területén, a **kulturális javakkal kapcsolatos bűnügyi együttműködésben** szintén jelentős eredményeket könyvelhetünk el. A vám- és rendőri szervekkel való napi együttműködésen, rendszeres szakmai segítségnyújtáson túl az év során széleskörű adatgyűjtésbe kezdtünk, melynek eredményeként a lopott műtárgyak adatait és fényképeit az Internetes honlapunkon (www.koh.hu) megjelenítő adatbázisban már több mint 1300 lopott műtárgyat rögzítettünk, ennek több mint harmadát, mintegy 500 festmény, szobor, könyv, óra stb. adatát 2007-ben vettük fel. Ehhez kapcsolódva 2007-ben is rendszeresen küldtünk tájékoztatást (elektronikus hírlevél formában) most már esetenként több mint 150 címzettnek (aukciós házaknak, galériáknak, régiségkereskedőknek, magángyűjtőknek stb.) Az adatbázis és a hírlevél nyomán nekünk illetve az érintetteknek több

eltűnt tárgyat is sikerült azonosítani, és eredeti tulajdonosának (köztük múzeumnak is!) visszajuttatni. E feladatkörben 2007. évben is folytattuk a francia műkincsrendőrség lopott műtárgy nyilvántartó és kereső számítógépes rendszere (TREIMA 2) átvétele érdekében az egyeztetéseket. 2007. júniusában a műkereskedőknek tartottunk tájékoztató alkalmat a műtárgyakkal kapcsolatos jogsértésekről (lopás, csempészet, hamisítás stb.) a Magyar Műtárgy- és Régiségkereskedők Országos Szövetsége június 19-i közgyűlésén (az ORFK Nemzeti Nyomozó Iroda Műkincsvédelmi Alosztálya és a KÖH Műtárgyfelügyeleti Irodája részvételével és előadásával).

Helyszíni ellenőrzéseinken túl igyekeztünk – munkánkat támogatandó – a **sajtó** minden ágának és más **rendezvényeknek** is a nyilvánosságát kihasználni. Természetesen ezt segítették az internetes honlapunkon megjelenített és folyamatosan frissített adatokon túl a már korábban kiadott nyomtatott tájékoztató anyagainknak az érintettekhez való közvetlen eljuttatása is. A műtárgyak védelmének fontos eszközeként és hivatali munkánk részeként 2007-ben is több konferencián vettünk tevékenyen részt. Júniusban – nemzetközi részvétel mellett – az Országos Műszaki Múzeum Öntödei Múzeumával karöltve rendezte meg a KÖH a 6. harangtörténeti ankétot, melynek a szakmai előkészítése nagyrészt ugyancsak a Műtárgyfelügyeleti Irodára hárult. Szeptemberben pedig Krakkóban hazánk képviselőjében részt vettünk az Interpol kulturális javakkal kapcsolatos közép- és kelet-európai bűnözéssel foglalkozó nemzetközi konferenciáján, ahol előadásunk és eredményeink elismerést arattak. Októberben ugyancsak külön előadással vettünk részt a kulturális javak fegyveres összeütközések idején történő védelméről szóló Hágai Egyezmény és jegyzőkönyvei végrehajtásáról Budapesten megrendezett nemzetközi konferencián. A november végén (az egykori Antik Enteriőr utódjaként) *Budapest Art Fair* néven megrendezett művészeti és régiség kiállításról és vásárról ezúttal sem maradhattunk távol, hiszen itt minden alkalommal megfordul ügyfélkörünk jelentős része. Ezúttal is a 2006-ben bevált formát választottuk: a kiállítás előtérben jól látható helyen egy tájékoztató pontot létesítettünk, ahol kivetítőn újonnan védetté nyilvánított műtárgyak fényképeivel váltakozva figyelemfelkeltő kérdéseket tettünk fel, alattuk kihelyezve a – választ megadó és – szabadon elvehető szóróanyagainkkal. Mindezek mellett 2007-ben is folytatódott az egyetemi hallgatók **képzése**: pesti és vidéki művészettörténész, muzeológus és joghallgatók kaphattak betekintést a műtárgyak védelmébe. A 2006-ban megkezdett program folytatásaként hivatalunk műemlékes területével és külső szakemberekkel is összefogva a katolikus és református papok és lelkészek számára szervezett képzésekbe, konferenciákba is bekapcsolódhattunk.

Eredményeink mellett meg kell említeni, hogy a **korábban** meglehetősen nagy számban, nem szakmai vagy már elavult szempontok alapján **védté nyilvánított műtárgyállomány** sorsát átfogó módon most sem tudtuk rendezni, és ez továbbra is rengeteg munkánkat és energiánkat emésztette fel. E téren úgy tűnik 2008-ban némi haladást remélhetünk, ugyanis a Szépművészeti Múzeum védettségi nyilvántartása átvételének befejeztével legalább pontos képet kaphatunk majd arról, hogy mekkora is ez a „kirostálendő” anyag.

A 2007. évet a megelőző 2005-2006. évekhez hasonló, kiemelkedő sikerek ugyan nem kísérték, mégis eredményesnek kell értékelni, hiszen a korábbiakra építve a bejáratott munkamenet – több helyről érkezett visszajelzés alapján is állíthatjuk, hogy – elbírta a folyamatosan növekedő terhelést és jól, hatékony(abb)an is működött..